

KELEMEN ANNA

Fényre tágul

Lakk és hígító szaga keveredett a tetőtéri lakás poros, csillámló levegőjében. Egyik szobája fényes, a másikba épp csak, hogy be lehet találni, olyan sötét, a konyhában szűrt fény, a fürdőszoba lámpája pislákol, alig mutatja, hogy él. Külön, önmagában is hiánytalan egésznek alkotó világ minden ajtó mögött, csupán a kilincsekre kenődött festékpaszta és az itt-ott felbukkanó elhasznált, eldobált ecsetek jelzik, hogy a lakást mégis egyetlen ember lakja, és a látszat ellenére a lakás is önálló egység. A tetőtér szíve hevesen ver, mióta a festő beköltözött. Van annak már vagy tizenkét, tán tizenhárom éve is, hogy az az öregasszony megállította a körúton. A vásárcsarnoktól kezdődött közös útjuk, a festő messziről figyelte, ahogy a kopott, alján lyukas, újságpapírral bélelt kosárból gazdájának igyekezete ellenére folyton kipotyog pár szem málna, aztán, amikor utolérte és elkerülte a cipekedő, tarkakendős asszonyt, annak dühös kiáltására szinte azonnal visszafordult. Maga, maga az, maga föstötte meg az unokám pucéran. Hogy én magát mennyire utálok, ha tudná, beleőrülne, az biztos. Az öregasszony a nyomában loholt, és addig szidta, addig átkozta, amíg el nem értek egy nyitva felejtett kapuig. Ott a festő elköszönt, és a szívélyes választ meg se várva, becsukta az ajtót maga mögött. Bentről tompán hallotta még a szentségelést, immáron nyálcsöppök nélkül, jótékony takarásban. Lehunyta a szemét, eszelősen kutatott az emlékezetében, kiről beszélhetett az asszonyság, ki lehetett az a lány, a kedves és nem melleleg meztelen unoka. Mi tagadás, sokáig futtatta az agyában a képeket, de a szokásos, levetkőzhetetlen és másokat kifejezetten idegesítő beidegződés megakasztotta a fogaskerekeket. Valami huszadrangú, pillanatnyilag mégis fontosnak tűnő gondolat elfeledtette vele a lányt, keresgélés közben felrémlett előtte egy nő alakja, méghozzá a legkevésbé unokaszerű nőé, akivel valaha dolga volt. Az a tenyeres-talpas, aki a hirdetésre jelentkezett, az volt pályája csúcsa és mélységes mélyen a legalja is. A munka kemény volt; lényének domináns, festő része kéjjel vizslatta a hurkás, tokás, nehéz testet, a másik viszont, a férfi, amint meglátta a rózsaszín, durva tapintású, legalábbis annak ható vászonruha alatt rejtőző redőket, hosszú hetekre megundorodott a nőktől, azoktól, akiket előtte úgy szeretett és úgy habzsolt. Akkoriban rájuk se bírt nézni, félszemmel sem, hunyorogva sem, sehogy. A nő képes volt tárcsázni a számát, egy olyan hirdetéshez mellékelt telefonszámot, melynek szövege a következő: csinos nőket aktra keres fővárosi festő. Nem volt szíve hazaküldeni, hiszen a legszebb ruháját vette föl, bár anyagának tapintásával egyetemben ebben sem volt biztos, úgy tűnt, nagyon úgy tűnt, összerakta magát, ment, rúzsfoltos fogakkal, sárgára púderezve. Sőt, vett egy üveg bort, aján-

dékba a művész úrnak, rozét, csípőset, azzal sem volt szerencséje, pedig ha legalább a bor könnyed lett volna, de még az se. Egyszóval szánta a nőt, még visszagondolva is, miközben az idegen lépcsőház postaládáinak dőlt, és későbbi otthonának kellemes hangulatú, boltívekkel körbevett belsőkertjét nézte. A lányra többet nem gondolt, a festményre sem, és a teljes igazság az, hogy a rózsaszín puncsgolyóra emlékeztető nő se igen jutott eszébe azután. Másnap már a papírokat intézte, hitelt és egyebeket, nagyon nem szerette ezt a hercehurcát, bonyolult volt és keservesen evilági, jobban, mint egy szívűtét, de szerencséjére nem annyira, mint egy földhivatalbéli sorban állás. A tetőtér szerkezetkész volt, másnak talán sivár és nyomorult, ő azonban az első pillanatban beelátta a káoszt és a rendet, a színeket a falon és az olcsó szőnyeget szerteséjjel, a tavaszi lomtanítás kisebb-nagyobb kincseit, meg néhány új bútor semmivel sem összetéveszthető illatát, ezt mind ott látta és érezte, a törmeléken egyensúlyozva, az ajtó nélküli szobakupacban.

Ennyi év elteltével a lelkesedése töretlen, mind a lakást, mind pedig a nőket illetően. A formás, esetleg vékony nőket illetően, persze. A hálószoba falán egy terpesz, pont az ágytámla fölött, vékony, izmos lábú nőszemély feszes terpesze. Az alsónemű kérdéses, ha az aktuális, húsvér partnere kívánja, fest rá, ha a partner elegánsan távozik, véglegesen, akkor a falfestmény újra ledobja a bugyiját. Így megy ez a fürdőben lubickoló sellővel, a konyhában tüsténkedő vörös, kötényes lánnyal, ott van vele minden szerelme a falon, mindig úgy, ahogy neki a legjobban tetszik. A hatalmas tetőtér kétszeresére nő falainak hála, a nappaliban ott van Róma, minthogyha a nem létező teraszáról éppen az Angyalvárra vethetné reggeli első, álmos, ragacsos pillantását. A vendégszobákban ismeretlen, vadregényes, vadromantikus tájak aprólékos lenyomata, meglehet, hogy az ágy fölött pihenő két láb tulajdonosának maradék testrészeit rejtik, például a vízesés a komód fölött, ott zuboghat lefelé egy kar, miért ne. A többivel ellentétben egy szoba szűz, egy szoba lepedője hófehér maradt az első éjszakán: a műteremé. Régi, kopott állványok és vásznak mindenfelé, a fal mellett befelé fordított, szemérmeskedő, félkész munkák sorakozója, a szoba valószínűleg egészen derékmagasságig, onnan felfelé viszont érintetlen, tényleg az. A falakon nem hagyott nyomot a festő keze. Karácsonykor kifesti, fehérre, nem vacakol ecsettel, akár a szakemberek, henger és a rács, amin lehúzza a fölösleges festéket. Amikor először kikente a szobát, borzasztóan hiányzott neki az ünnepélyes falusi meszelés; a sárga diszperzites vödör ahhoz mérve kiábrándító volt, és a papírján sok más mellett az állt, lenyelés esetén a sérültet tilos hánytatni. Miféle festék ez, gondolta magában, és egyáltalán ki nyelné le, legfeljebb egy gyerek, de a gyerekek hangosak és ügyetlenek, nem festenek ki lakásokat. Mérgében összetépte a mellékelt balesetvédelmi irományt, baromság volt az egész, rádobta a csikket, felgyulladt, elégett. A parkettát kissé megkapta a lángja, de a világ minden kincséért sem takarta volna el a foltot, vagy előzte volna meg a bajt, pofás folt volt, férfias. Lehet rá azt mondani, hogy..., nem tudta, mit, mindenesetre a folt maradt, az lett a műterem éke.

A lányok a kétszárnyú ajtón kívül kapnak helyet. A fallányok és a megfogható lányok egyaránt. Aki a műterembe lép, az másért válik meg a ruháktól, az dolgozik, nem beszél, nem meséli el, mit evett ebédre, nem nyivákol, hogy fáj valamije. Csöndben van és koncentrálni. Ha nem teszi, hazamehet. A festő a munkát és a magánéletet sosem keverné; akik miatt legkedvesebb terpeszére csipkebugyit pingál, azok alatt meg-megnyekken az ágyrugó, lögybölnek jó borokat, csak a fehér szobába nem tehetik be a lábukat. Egy ilyen nő mindig van, legjobb, ha kettő, három, úgy változatosabb. Mert ugye finom, finom a paprikás krumpli, de ki az a hülye, aki egy életen át azt enne, amikor egy hétig se lehet bírni egyhuzamban. A krízistelefonokat, a hosszú hajszálakat a lefolyóban, ezeket nem akarta, a nő elkészültének folyamatát felkeléstől az utcára lépésig, és a nő életét azon túlmenően, hogy szép, eredeti és remek az ágyban, nem akarta ismerni. Ugyanakkor nem fölényeskedett, nem zárta ki a versenyből a buta nőket, mert elképesztő módon szórakoztatta a tudatlanságuk. A buta nők önfeledtek, a mély érzelmeket alig ismerik, nem gondolnak magukról sokat, nem gondolnak az életükről se sokat – nem gondolnak az életükről istenigazából semmit. Nincs világmegváltó szándékuk és tervük, nem akarnak doktorálni, nem törtetnek, nem is diplomáznak, csak fodrászhoz járnak és pletykálnak, ügyetlenül politizálnak, bólogatva, másoktól eltanult mondatokat hibásan idézve. Puhatólózni sem tudnak, azt a rafinált nők csinálják, az ostobák nem, azok odateszik magukat, a fondorlatnak szánt valamit is rosszul, agy nélkül. Édesem, a buta nőknek mindig azt mondja, édesem, hagyjuk ezt, inkább mesélj, mit szeretnél abból a boltból, amiről a múltkor beszéltél. Ezzel sosem fog mellé, ha nem figyel a nőre, akkor sem. Az ajándékot a nő úgysem kapja meg, de legalább várja, elfoglalja magát, és egy-két hét elteltével úgysem hívja többet, véget ér a közös út, lezárul egy bájos jelenet, sok sületlenséggel, még több füledt együttléttel. Mert a buta nők szeretni azért nagyon tudnak. Nem árnyaltan, puha ujjbeggyel végigfutva a nadrág vonalán, a derekánál, olykor benyúlva alá, gyöngéden. Nem, a buta nőt le kell fektetni.

A szombat reggelen kívül semmi sem szent az életében. A szombat reggel mindig nőtlen és vidám. Tejhabos kávéval, friss újsággal, hétvégi melléklettel és langymeleg kezű pincérnővel, akit magához húz, bűg a fülébe egy kedves mondatot, és már mehet is tovább. Nem él különösebb társasági életet, olyan nagyvilágít, kávéházit, csak bámulja kicsit a Dunát, az ébredező várost, hogy kellően feltöltekezzen, és hogy egyáltalán legyen valamiféle kerete a napnak. És mert törvényszerű, hogy az emberrel akkor történnek említésre méltó dolgok, amikor nem fűlik hozzájuk a foga, egy ilyen jellegű szombat reggelen betoppant a kávéházba a legutálatosabb középiskolai emléke. A tapló, a nagypofájú, aki nyálas papírgalacsint lőtt a kibebezett tollból, most ott állt egy álomba illő fiatal nővel. Kart karba öltve érkeztek, a férfi diadalittas képpel nézett körbe, mert tudta, hogy irigykedve nézik, mindegy, hogy kik, ezt teszik; kísérője arcán eközben aprócska piros foltok beszéltek az időjárásról, és mérhetetlenül bosszús volt, szélfúttá haját nagy múgonddal, sóhajtozva rendezgette. Összességében a lány mégis ártatlan és túl büszke jelensége volt a szombat reg-

gelnek. Afelől semmi kétsége nem volt, hogy a tapló harminc év után hirtelen újra meg fogja ismerni – nem úgy, ahogyan belvárosi találkák alkalmával, séta közben, elfordított fejjel –, és szívbéli jó barátjaként csatlakozni fog hozzá egy behízélgő vigorral pillanatnak ígért órácskára. Lám csak, milyen egyszerűek az emberek, a tapló, akinek szent meggyőződése szerint Napóleon fedezte fel Amerikát, legalábbis harmadikos gimnazistaként ezt írta egy emlékezetes értekezésébe történelem órán, és nem átalotta felolvasni, szóval leült és kérdezett, csak azért, semmi egyébért, hogy kérdezzék őt magát is végre. A lány nézett erre is, arra is, a nappali, erős fényben olyan tág pupillákkal, hogy karamellszínű szeméből csupán egy valószerűtlenül vékony csík látszódott. Érdekes volt. Arcát feltűnés nélkül, a szakma szemüvege mögül nézni érdekes volt, részleteiben ugyanis nem volt különleges, de a szeme nagy volt, a pillái szintén, a pupillája pedig tátongott, szívta be magába a külvilágot, aligha lehetett hosszasan belenézni anélkül, hogy zavarba hozzon. A tapló neve ezalatt sehogy nem jutott eszébe, ezért aztán kínosan ügyelt rá, hogy kerülje a megszólítást. Napóleon szíve szerint megemlítette volna, úgy mellékesen, meg a bukást történelemből és a két válást, amiről sokáig beszéltek a közös ismerősök, állítólag csúnya ügy volt mindkettő, tehát efféléket akart szóbahozni, és meg is tette volna, ha kettesben vannak. Ehelyett fuvarozásról, vállalkozásról, külföldre szakadt bankszámlákról hallgatott előadást. Szar előadást. Tíz perc elteltével komolyan fontolóra vette, hogy fogja a kis nő karját, és elegánsan vagy se, de távozik. Megköszöri a torkát, és várt, hátha észbe kap a cimborája, hogy, oda se neki, de a háromfős asztaltársaságból ketten nem ismerik egymást. És akkor, mintha vette volna a jeleket, ami természetesen esélytelen, rezdülések értelmezésének tekintetében egy ilyen ember a nullával egyenlő, ám akkor annyit mondott: milyen bunkó vagyok, ő a lányom, ma hoztam fel, beköltözik az Egyetem téri lakásba, képzeld el, felvették a jogra.

Igyekezett nem tudomást venni arról, hogy egy ábrándos lelkű, nőnek álcázott tizennyolc esztendősbé futott bele – megint. Ugyanaz a képlet, ugyanazok a szívdobbanások, az elszánás, hogy az Egyetem téren kávézzon, szándékosan elvétett mellékutcák, hogy arra kerüljön hazafelé menet, mindig, mindig ugyanaz. Leveszöldségből is a zsenget szereti. És mert a tizennyolc évesek kíváncsiak és mindent észrevesznek, két hét telt el, és a kávézó ajtajában megállt egy fekete szemű, kipirult arcú lány. Csendesen, pillantását a cipőjén hordozva köszönt, leült a pulthoz, és öt perc sem telt bele, már kikezdett vele a pincér. Maga sem tudta, miért, de idegesítette, úgyszólván fizetett, és a lehető leggyorsabban távozott. Úton hazafelé egyszeriben látta a képet, a vonalakat, zsongott a feje, remegett a keze, nem tudott elég gyorsan menni, a villamos is totójázott, a lépcsőházban hármásával kapkodta a lépcsőket, kabátban állt neki, színeket kevert, porcelánszínűt az archoz, folyós, olvadó karamellt a szemekhez, és előkereste a feketét, abból kellett a legtöbb, szédült, csinálta, és szédült. Tudta, hogy másnap megtörik a jég. Ebéd után kopogtak, ő volt az, ámuldozott a falak láttán, és mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, letette a kabátját a nappaliban, végigsiklott a könyvek gerincén, inni kért és takarót, mert fá-

zott. A pupillája tág volt és éjfekete. Puhán lépett, hangtalanul, tetőtől talpig nőként, csak a nevetése volt időnként kamaszos és idétlen, néha zavaróan, néha nem. Ha az apjáról kérdezte, saját magáról kezdett beszélni, ha az iskoláról, akkor dacosan hallgatott, kibámult a tetőablakon. Sosem mondta, miért ment fel hozzá, és hogy honnan tudta, hova kell mennie, csak ment, és elvárta, hogy a körülményekről, azokról a kényesekről, ne essék szó. Az apád tudja, merre császkálsz kérdés hallatán általában felhúzta az orrát, szedte magát és hazament. Sosem tudta meg, ki volt a lány igazából. Nem kezdeményezett, csak hagyta magát. Ha jött, beengedte, ha nem jött, nem hívta. Ha ott volt, szabadon járt-kelt, kérdés nélkül csörtetett be a műterembe, egy szót sem szólt az állványon száradó portréja láttán, csak megjegyezte, hogy a szeme barna, nem fekete. A festő mosolygott, és egy pillanatra kínzóvá vált számára a lány közelsége, a teret betöltő személyisége, az, hogy otthon érzi magát nála és feszegeti a határokat, és súrolja a pofátlanságot, vad és pofátlan, és... Egyik látogatásakor köszönés és kopogtatás nélkül robbant be az ajtón, üvöltött, ahogy a torkán kifért, szorongatott a kezében egy bögre kávé, nem figyelt, véletlenül ellopta a kávézóból, összefüggéstelenül beszélt, kissé talán részeg volt. Hirtelen falhoz vágta a bögrét, ez volt a második folt, amit utóbb büszkén mutatott barátainak a festő. A csajod alatt leszek, ezt mondta a lány, és eltűnt a hálóban. A festő hagyta magát. Mert szerette a zsenge levezőldséget, mert gyűlölte a taplót, akinek Napóleonnal volt egy kis afférja, mert szerette a lányt, és mert tudta, hogy végre megtalálta a gazdáját a terpesz. Még aznap éjjel kiegészítette a festményt, rögtön, miután a lányt hazavitte. A lány nem ment többször, soha többé, de ezt egyikük se bánta. Minden jó volt úgy, ahogy volt. Minden. A nőtlen szombat reggelek, a tetőtér és az olykor buta, de odaadó nők. Minden.